

Verantwoording bij het onderzoek Investico naar de samenwerkingsverbanden tussen Nederlandse en Israëlische universiteiten en bedrijven

Sinds de aanval van Hamas op 7 oktober 2023 en de daaropvolgende reactie van Israël in Gaza zijn er aanhoudende protesten van studenten en staf tegen de samenwerkingen van Nederlandse universiteiten met Israëlische partners. Sindsdien zeggen universiteitsbesturen in verschillende bewoordingen dat ze de samenwerkingen met Israëlische partners inventariseren. Maar na ruim anderhalf jaar hebben de technische universiteiten nog nauwelijks duidelijkheid gegeven over om welke precieze samenwerkingen het gaat.

Om het publieke debat te voorzien van die informatie startte Investico dit onderzoek. We begonnen met het maken van een overzicht van protest, de uitingen van universiteitsbesturen en de daaropvolgende acties die door die besturen zijn ondernomen. Daaruit bleek dat de samenwerkingsverbanden met name bestonden uit uitwisselingsprojecten, rechtstreekse institutionele partnerschappen en samenwerkingen in Europees verband.

Die laatste samenwerkingen vallen onder Horizon Europe, het subsidieprogramma van de Europese Commissie voor onderzoek en innovatie. In dat programma kunnen onderzoeksconsortia, die vaak bestaan uit deelnemers uit allerlei Europese, en een aantal 'derde' landen, fondsen aanvragen. Die samenwerkingen bleven tot voor kort onderbelicht. Universiteitsbesturen wilden namelijk wel uitwisselingsprojecten stopzetten, uiteindelijk ook institutionele partnerschappen opzeggen, maar niet tornen aan die Europese samenwerkingen. Tot berichtgeving van *Follow the Money* in mei van dit jaar werd er überhaupt niet in landelijke media geschreven over Horizon-projecten.

Daarom verzamelde Investico via CORDIS (de Horizon-databank van de Europese Commissie, opgevraagd tot en met 18/6/2025) een lijst van alle projecten van alle Nederlandse universiteiten waarin zowel een Nederlandse als een Israëlische entiteit (universiteit of bedrijf) deelnemen of hebben deelgenomen. Daarna hebben we systematisch de lijst afgebakend door ons enkel te richten op onderzoek dat volgens experts grote kans loopt om ingezet te worden in de huidige oorlog.

Dit onderzoek wordt voornamelijk uitgevoerd op technische universiteiten. Dat blijkt ook uit onder meer het werk van Maya Wind en Antony Loewenstein, berichtgeving over drone-aanvallen in Gaza en rapporten over onderzoeken met als doel om de Israëlische verdediging te versterken die werden geschreven door de Israëlische Innovatieautoriteit en The National Initiative for Secured Intelligent Systems.

Daarom hebben we alle samenwerkingen in het Horizon-programma onderzocht waarin op z'n minst één van de TU's of een daaraan gelieerd bedrijf deelneemt, en een Israëlische universiteit of bedrijf. Wij hebben een gelieerd bedrijf gedefinieerd als: de universiteit noemt

het zelf een spin-off of start-up die vanuit de universiteit voortkomt, of heeft aandelen of een andere participatie in het bedrijf, of er is een verband in de bedrijfsstructuur, of het bedrijf wordt geleid door universiteitsmedewerkers of er zijn patenten op naam van het bedrijf samen met die universiteit.

Vervolgens hebben we gekeken welke van die projecten mogelijk in de categorie dual use zouden vallen: civiele technologie, maar toepasbaar in een militaire context. We kwamen uit op een lijst van 29 projecten. Een eerste constatering was dat in die projecten zelden Israëlische universiteiten waren aangesloten, maar de deelnemers aan Israëlische kant veel vaker bedrijven waren. Die lijst hebben we daarom verder afgebakend door te onderzoeken hoe nauw de Israëlische bedrijven betrokken zijn bij de veiligheidsindustrie in Israel.

In totaal komen we dan op 15 samenwerkingsverbanden uit, in de volgende categorieën. Die lijst met 15 projecten hebben we voorgelegd aan experts in dual-use technologie en de Israëlische tech-sector. Alle experts bevestigden dat de projecten dual-use waren en dat enkele projecten in het bijzonder erg duidelijk militair toepasbaar waren. Helemaal onderaan het document staat de volledige lijst. Hoe hoger de categorie op de lijst staat, hoe meer toepasbaar in een militaire context.

- 2 projecten op het gebied van luchtvaart
- 6 projecten op het gebied van edge computing: het verwerken van informatie zonder het naar een centraal punt te hoeven sturen. Zo kunnen bijvoorbeeld drones (zelfrijdende auto's, sensoren) sneller zelf beslissingen maken.
- 1 project op het gebied van snellere, kleinere chips
- 4 projecten op het gebied van fotonische chips of onderdelen, een meer experimentele vorm van informatieverwerking
- 2 overige projecten, eentje op het gebied van AI, eentje op het gebied van cryptografie

Die 15 projecten hebben we daarna aan de universiteitsbesturen en de betrokken bedrijven voorgelegd. Op de website van Investico staan de reacties van de Nederlandse universiteiten en bedrijven te lezen.

Volledige lijst van Horizon-projecten

De bedrijven die onderdeel zijn van het Israëlische militair-industrieel complex zijn oranje gemarkeerd. De Nederlandse bedrijven die gelieerd zijn aan een universiteit zijn geel gemarkeerd.

1. Luchtvaart (2)

- [HERA](#), onderzoek naar vliegtuigmotoren voor hybride vliegtuigen
  - *Nederlandse partners: TU Delft, Stichting Koninklijk Nederlandse Lucht- en Ruimtevaartcentrum, Unified International*
  - *Israëlische bedrijven: **IAI***
- [HERWINGT](#), onderzoek naar vleugelontwerp voor hybride vliegtuigen
  - *Nederlandse partners: TU Delft, Fokker*
  - *Israëlische bedrijven: **IAI***

2. Edge computing (6)

- [PROACTIE](#), onderzoek naar onbemande voertuigen, drone-zwermen en betere communicatie.
  - *Nederlandse partners: TU Eindhoven, **Demcon**, **Avular Autonomy**, **Avular Robotica**, Van Oord, League Geophysics, **CaptainAI**, **Vinotion**, Stichting IMEC*
  - *Israëlische bedrijven: **Nvidia Israel/Mellanox***
- [MOSAIC](#), ontwikkelen van betere autonome systemen in bijvoorbeeld *aerospace* en *automotive*, met integratie van AI.
  - *Nederlandse partners: TU Delft, TU Eindhoven, NXP, Anywi Technology*
  - *Israëlische bedrijven: **Spinedge**, **(Bar Ilan)***
- [HICONNECTS](#), betere communicatie tussen cloud en edge, betere radar en voertuigautonomie.
  - *Nederlandse partners: TU Eindhoven, TNO, NXP, Nearfield Instruments, FEI Electron Optics, LAM Research, BESI, **Phix***
  - *Israëlische bedrijven: **Nvidia Israel/Mellanox**, **Nanomotion**, Orbotech, Applied Materials, Brillianetor, Coretigo, KLA, Teramount, Nova, Bruker, Skill Real, Phononics*
- [SMARTY](#), quantum-bestendige edge computing. AI gebruiken in een 'edge context'.
  - *Nederlandse partners: TU Eindhoven*
  - *Israëlische bedrijven: **Nvidia Israel/Mellanox***
- [CLEVER](#): betere hardware voor edge computing.
  - *Nederlandse partners: TU Eindhoven, Synopsys Netherlands, **Innatera Nanosystems***

- *Israëlische bedrijven:* **Nvidia Israel/Mellanox**
- **MLSysOps:** snellere edge computing door gebruik te maken van machine learning en AI
  - *Nederlandse partners:* TU Delft
  - *Israëlische bedrijven:* **Nvidia Israel/Mellanox**

3. Kleinere, snellere chips (1)

- **ACT10:** kleinere chips, ter grootte 10 Angstrom (of 1 nanometer) semiconductor nodes. (01-10-2025)
  - *Nederlandse partners:* TU Eindhoven, TNO, ASML, **Demcon**, FEI, Nearfield Instruments, LAM Research, Prodrive, Sioux Technologies
  - *Israëlische bedrijven:* **Nvidia Israel/Mellanox**, **Nanomotion**, Applied Materials, Nova, Bruker, Carl Zeiss, KLA

4. Fotonische chips en onderdelen (4)

- **PhotonixFAB:** een Europese productieketen voor fotonische chips ontwikkelen.
  - *Nederlandse partners:* **Phix**, Photonfirst, **Smart Photonics**
  - *Israëlische bedrijven:* **Nvidia Israel/Mellanox**
- **PUNCH:** optische technologie ontwikkelen om datanetwerken sneller en efficiënter te maken.
  - *Nederlandse partners:* **Phix**
  - *Israëlische bedrijven:* **Nvidia Israel/Mellanox**
- **SPRINTER:** optische communicatie voor de industrie, betere optische instrumenten.
  - *Nederlandse partners:* **Phix**, **Lionix**
  - *Israëlische bedrijven:* **Nvidia Israel/Mellanox**
- **ALLEGRO:** nieuwe end-to-end optische architectuur voorbij 5G, met AI geïntegreerd.
  - *Nederlandse partners:* TU Eindhoven
  - *Israëlische bedrijven:* **Nvidia Israel/Mellanox**.

5. Overig (2)

- **TRUMAN:** veiligere AI ontwikkelen, zorgen dat mensen van buiten niet in AI kunnen doordringen (01-07-2025)
  - *Nederlandse partners:* UTwente
  - *Israëlische bedrijven:* **IBM Israel**
- **QUARC:** onderzoek naar quantum-weerbare communicatie, kijken naar cryptografie voor na de quantumcomputer.

- *Nederlandse partners: TU Eindhoven*
- *Israëlische bedrijven: **Nvidia Israel/Mellanox***

Overzicht aan TU's gelieerde bedrijven:

Demcon:

Demcon startte in 1993 als spin-off van de Universiteit Twente. Dat stelt het bedrijf zelf op zijn [website](#). Ook de Universiteit Twente noemt Demcon een spin-off op zijn [website](#) en samenwerkingspartner in het [jaarverslag van 2024](#).

Demcon heeft verschillende samenwerkingen met Defensie. In juli 2025 [berichtte Tubantia](#) nog over een intensivering van die samenwerkingsrelatie.

Avular:

De Technische Universiteit Eindhoven noemt drone-bedrijf Avular als een spin-off op zijn [website](#). Dit bevestigt de universiteit ook na vragen van Investico.

Avular-CEO Albert Maas was de gastheer van een evenement op 26 en 27 maart 2025 voor high-techbedrijven die willen samenwerken met de defensie-industrie. Daarnaast noemt hij defensie een sector die veel kansen biedt voor het bedrijf. Zo was demissionair minister van Defensie Brekelmans op 25 september 2025 nog [op werkbezoek bij het bedrijf](#).

Smart Photonics:

Smart Photonics is [volgens de website](#) van de Technische Universiteit Eindhoven (TU/e) een spin-off. Dit bevestigt de universiteit ook na vragen van Investico.

Volgens data uit de jaarverslagen van de TU/e heeft de universiteit een belang gehad sinds de opstart van het bedrijf in 2012 tot 2019 tussen de 40% en 20%, op dit moment heeft de TU/e een belang in Smart Photonics Holding van 4,95%. 'Dat betekent dat we aandelen hebben in een tussenholding, die de aandelen in Smart Photonics beheert', laat een woordvoerder van de TU Eindhoven weten.

ViNotion:

ViNotion is volgens [de website van het bedrijf](#) een spin-off van de Technische Universiteit Eindhoven. Dit bevestigt de universiteit ook na vragen van Investico.

Het bedrijf bedacht samen met TU/e-promovendus Dennis van de Wouw een [nieuw systeem](#) om borbommen op te sporen [voor Defensie](#). Daarnaast werkte het bedrijf mee aan een [beveiligingssysteem voor havens](#) in een Nederlands-Vlaams consortium. Het bedrijf noemt

zijn technologie [dual-use](#) op zijn website. Het bedrijf noemt daarnaast op zijn website dat het technologie levert [aan Defensie](#).

Phix Photonics:

Het bedrijf Phix Photonics werd [opgericht door twee alumni](#) Albert Hasper en Joost van Kerkhof van de Universiteit Twente. Volgens het [jaarverslag van 2024](#) bezit de Universiteit Twente Holding 9% deelname in Phix Photonics.

Innatera Systems:

Innatera is een spin-off van de Technische Universiteit Delft, [volgens de website](#) van het bedrijf. Het bedrijf ontwikkelt chips voor AI.

De Technische Universiteit Delft bezit via dochteronderneming Delft Enterprises B.V. (100% dochter) een belang in Innatera Nanosystems B.V. van 4,21% volgens het [jaarverslag van 2024](#).

Lionix International:

Het bedrijf is een spin-off van de Universiteit Twente volgens [berichtgeving](#) van het onafhankelijk universiteitsblad UToday. De Universiteit Twente bezit 21% deelname in Lionix International Dutch Participation volgens het [UT-jaarverslag van 2024](#).

Captain AI:

Start-up CaptainAI heeft geen rechtstreekse band met de TU's, maar werd [gefinancierd met 300.000 euro](#) door investeringsfonds Uniiq, een fonds dat is opgezet door Technische Universiteit Delft, de Universiteit Leiden, het Erasmus MC en regionale investeringsgroep InnovationQuarter. Sinds 2021 neemt ook de Erasmus Universiteit deel aan het fonds.